

PLAN EDUKACIJE GRAĐANA

Knin , kolovoz 2014.

SADRŽAJ

1.UVOD	3
2. ZAKONSKI OKVIRI	5
2.1. Popis bitnih propisa.....	5
2.2. Strategija gospodarenja otpadom RH.....	7
2.3. Iz Zakona o održivom gospodarenju otpadom.....	16
3.ULOGA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE(JLS)	20
3.1. Uloga lokalne samouprave.....	20
3.2. Plan gospodarenja otpadom gradova i općina.....	20
3.3. Obveze jedinica lokalne samouprave (JLS).....	21
4.ULOGA JAVNIH GRADSKIH PODUZEĆA	25
4.1. Zakonske obveze javnih gradskih poduzeća.....	25
5. ILEGALNA ODLAGALIŠTA OTPADA	26
5.1. Postojeće stanje u Šibensko-kninskoj županiji.....	26
6.ULOGA GRAĐANA	27
6.1.Uloga građana.....	27
6.2.Vrste otpada i primarno razvrstavanje otpada.....	28
6.2.1. Komunalni otpad.....	28
6.2.1.1. Papir.....	28
6.2.1.2. Staklo.....	30
6.2.1.3. PET ambalaža.....	30
6.2.1.4. Biotpad.....	30
6.2.1.5. Stara odjeća.....	30
6.2.2. Građevinski otpad.....	31
6.2.3. Opasni otpad.....	31
6.2.3.1. EE otpad.....	32
6.2.3.2. Stare baterije.....	32
6.2.3.3. Otpadna vozila i gume.....	32
6.2.3.4. Stari lijekovi.....	32
6.2.3.5. Motorna ulja.....	32
6.2.3.6. Medicinski (infektivni) otpad.....	33

1.UVOD

Ovom edukacijom želimo građane upoznati s problematikom održivog gospodarenja otpadom i približiti im osnovne zakonske postavke u primjeni pravne stečevine EU.

Što je otpad? Svi predmeti koji se svakodnevno koriste jednom će postati otpad. Može se reći da je otpad nešto što je izgubilo svoju upotrebnu vrijednost, nešto što čovjek više ne treba ili ga iz bilo kojeg razloga više ne zanima. Ili jednostavno, nešto čega se čovjek želi riješiti. Otpad je jedan od glavnih problema suvremene civilizacije. Otpad je u stvari središnji problem zaštite okoliša. Pod pojmom otpad podrazumijeva se sve ono što se u određenoj aktivnosti pojavljuje kao bezvrijedni nusprodukt.

Definicija otpada je: „**Otpad su stvari i predmeti koje je vlasnik odnosno proizvođač otpada (pravna ili fizička osoba) odbacio ili odložio, odnosno namjerava ih ili mora odložiti**“.

Osim ove zakonske definicije pojma otpad u praksi se mogu susresti još niz definicija koje slikovito određuju pojam otpad.

- 1) Otpad je zbroj proizvodnih i potrošačkih ostataka
- 2) Otpad je jasni otisak materijalnog života ljudi
- 3) Otpad je još nedovoljno otkriveni izvor sirovina i energije
- 4) Otpad je promjenjivi zbroj različitih stvari i energije
- 5) Otpad je roba s pozitivnom ili negativnom tržišnom vrijednosti

Važno je istaknuti da otpad nije gomila neiskoristivih stvari, da otpad sam po sebi nije smeće i ne mora postati smeće. Tako, pod pojmom smeće podrazumijeva se mješavina neodgovorno odbačenih, često i vrlo dragocjenih, otpadnih stvari. Smeće je proizvod neprimjerenog ljudskog ponašanja s vlastitim otpadom. Suvremene tehnike omogućavaju gotovo potpuno iskorištavanje gotovo svih vrsta i količina otpada.

Kada se razmišlja i govori o problemima otpada, ono što se na prvi pogled može činiti je to da je najvažnije otpad nekuda odvesti i na taj način ga se riješiti. U tom smislu, ako problem otpada svedemo na otpad iz kućanstva, rješenje je da otpad/smeće koje se istovari u kantu za smeće bude nekuda odvezeno, po mogućnosti redovito i uz minimalni trošak. I time je iz jedne perspektive gledanja na problem otpada cijeli problem riješen. To je svakako NUŽNO i to prvenstveno iz sanitarnih- higijenskih razloga, ali nije i dovoljno. Problem odnosno pitanja otpada treba promatrati u puno širem kontekstu i u tom smislu stvarni, pravi problemi počinju upravo onda kada je otpad odvezen. Odlaganje i zakapanje otpada u smetlište uzrokuje dugotrajna i velika zagađenja. Odloženi otpad postaje teret okolišu koji će netko morati riješiti. Poznata je dosadašnja praksa nekontroliranog odlaganja različitih vrsta otpada na divlje deponije. Problem su i postojeća legalna ali nesanitarna odlagališta. Takva odlagališta imaju izrazito nepovoljan utjecaj na okoliša, a njihova sanacija je tehnički zahtjevna i izuzetno skupa. Osim toga, postoje brojni nepovoljni utjecaji na okoliš koji se naknadnom sanacijom odlagališta ne mogu u potpunosti ukloniti.

Još je jedan aspekt problema otpada koji se nikako ne smije zanemariti, a to je njegova vrijednost. Otpad nije i ne mora postati smeće.

2.ZAKONSKI OKVIRI

2.1.Popis bitnih propisa

Kompletan popis svih relevantnih Zakona, uredbi i propisa možete naći na web stranicama Ministarstva zaštite okoliša i prirode (www.mzoip.hr) .

- Zakon o održivom gospodarenju otpadom
- Uredba o kategorijama, vrstama i klasifikaciji otpada s katalogom otpada i listom opasnog otpada
- Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu
- Odluka o uvjetima označavanja ambalaže
- Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske
- Pravilnik o gospodarenju otpadnim gumama
- Pravilnik o mjerilima, postupku i načinu određivanja iznosa naknade vlasnicima nekretnina i jedinicama lokalne samouprave
- Odluka o dopuštenoj količini otpadnih guma koje se može koristiti u energetske svrhe u 2006. godini
- Pravilnik o gospodarenju otpadnim uljima
- Pravilnik o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima
- Pravilnik o gospodarenju otpadnim vozilima
- Pravilnik o načinu i postupcima gospodarenja otpadom koji sadrži azbest
- Pravilnik o načinima i uvjetima termičke obrade otpada
- Pravilnik o gospodarenju medicinskim otpadom
- Odluka o Nacionalnim ciljevima udjela povratne ambalaže u 2008. godini
- Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007. – 2015. godine
- Pravilnik o načinima i uvjetima odlaganja otpada, kategorijama i uvjetima rada za odlagališta otpada
- Pravilnik o gospodarenju građevnim otpadom
- Pravilnik o gospodarenju muljem iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda kada se mulj koristi u poljoprivredi

- Pravilnik o gospodarenju otpadom iz proizvodnje titan-dioksida
- Naputak o postupanju s otpadom koji sadrži azbest

- Pravilnik o gospodarenju polikloriranim bifenilima i polikloriranim terfenilima
- Pravilnik o gospodarenju otpadom od istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina
- Odluka o postupanju Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost za provedbu mjera radi unaprjeđenja sustava gospodarenja otpadom koji sadrži azbest
- Uredba o graničnim prijelazima na području Republike Hrvatske preko kojih je dopušten uvoz otpada u Europsku uniju i izvoz otpada iz Europske unije
- Pravilnik o gospodarenju otpadom
- Pravilnik o gospodarenju otpadom električnom i elektroničkom opremom

Kao početni akti uzimaju se :

- Strategija Republike Hrvatske o održivom gospodarenju otpadom te**
- Zakon o održivom gospodarenju otpadom**

2.2.Strategija gospodarenja otpadom RH

Svrha Strategije je uspostaviti okvir unutar kojega će Hrvatska morati smanjiti količinu otpada koji proizvodi, a otpadom koji je proizveden održivo gospodariti.

Strategija je sastavni dio Strategije zaštite okoliša koja je donesena sukladno članku 18. Zakona o zaštiti okoliša (»Narodne novine«, br. 82/94. i 128/99.).

Strategija sadrži:

- ocjenu postojećeg stanja gospodarenja otpadom,
- osnovne ciljeve i mjere za gospodarenje otpadom,
- mjere za gospodarenje opasnim otpadom,
- smjernice za oporabu i zbrinjavanje otpada.

1.2. Osnovna načela

Strategijom se uređuje gospodarenje različitim vrstama otpada na teritoriju RH, od njegova nastanka do konačnog odlaganja, s osnovnim ciljem ostvarivanja i održavanja cjelovitog sustava gospodarenja otpadom koji će biti ustrojen prema suvremenim europskim standardima i zahtjevima, a sa svrhom da se maksimalno izbjegne, odnosno smanji nastajanje otpada, smanji, na najmanju moguću mjeru, nepovoljni utjecaj otpada na ljudsko zdravlje, okoliš i klimu, te da se cjelokupno gospodarenje otpadom uskladi s načelima održivog razvoja.

Oblikovanje ove Strategije, osobito u izboru mjera za ostvarivanje zacrtanog sustava gospodarenja otpadom, polazi od općih načela EU i pravnih određenja sadržanih u Zakonu o otpadu koja su usklađena s tim načelima.

a) Hijerarhija gospodarenja otpadom

- Prioriteti su izbjegavanje i smanjivanje nastajanja otpada te smanjivanje njegovih opasnih svojstava.
- Ako se nastajanje otpada ne može izbjeći niti smanjiti, otpad se mora ponovno koristiti – reciklirati i/ili oporabiti.
- Otpad koji se više ne može racionalno iskoristiti trajno se odlaže na prihvatljiv način za okoliš.
-

b) Korištenje najboljih dostupnih tehnologija u odnosu na troškove i ekološku prihvatljivost

Emisije u okoliš, propisane posebnim propisima, iz postrojenja za obradu otpada i odlagališta otpada moraju se umanjiti, koliko je to moguće, na tehnički i gospodarski najučinkovitiji način.

c) Odgovornost proizvođača

Proizvođač proizvoda od kojega potječe otpad odgovoran je za odabir rješenja najprihvatljivijeg za okoliš prema svojstvima proizvoda i tehnologiji proizvodnje, uključujući vijek trajanja proizvoda i uporabu najbolje dostupne tehnologije.

Proizvođač otpada podmiruje sve troškove preventivnih mjera i mjera zbrinjavanja otpada, troškove gospodarenja otpadom koji nisu pokriveni prihodom ostvarenim od prerade otpada, te je financijski odgovoran za provedbu preventivnih i sanacijskih mjera zbog štete za okoliš koju je prouzročio ili bi je mogao prouzročiti otpad.

d) Neovisnost i blizina

Treba uspostaviti integriranu i potrebama Hrvatske primjerenu mrežu građevina i postrojenja za oporabu, recikliranje, obradu i odlaganje otpada. U posebnim slučajevima koristit će se građevine i postrojenja izvan RH.

U okviru ovih načela Strategija posebno vodi računa i o sljedećim načelima.

e) Podupiranje približavanja i priključivanja EU-u

Proces prenošenja i ugrađivanja politike i pravne stečevine EU o gospodarenju otpadom u ustavno-pravni sustav Republike Hrvatske, provoditi tako da se izborom i primjenom načina, sustava i tehnologija gospodarenja otpadom, tamo gdje je to moguće, odabere ono što je dokazano, a odgovara okolišu, kulturnim i gospodarskom naslijeđu i mogućnostima Republike Hrvatske.

f) Uklanjanje nedostataka dosadašnje politike i prakse gospodarenja otpadom

Potrebno je na temelju uočenja nedostataka, promijeniti politiku i praksu zbrinjavanja otpada, provjeriti i poboljšati propise i postupke, provesti načelo striktnog poštivanja propisa i standarda, te uspostaviti mrežu građevina i postrojenja za sustav gospodarenja otpadom.

g) Onečišćivač plaća

Oni koji onečišćuju okoliš moraju podmirivati puni trošak za zbrinjavanje otpada, poduzimanje preventivnih mjera i uklanjanje šteta koje prouzroče svojim djelovanjem.

h) Pravo na pristup informacijama, sudjelovanje javnosti u odlučivanju i pristup pravosuđu

i) Uloga odgoja i obrazovanja

Posebnu pažnju treba posvetiti odgoju i obrazovanju građana, svih društvenih skupina i ukupne javnosti s ciljem stjecanja potrebnih znanja, oblikovanja stavova i ponašanja, te pripremanja za odgovorno donošenje odluka, uz razvijanje spremnosti svakog pojedinca za osobno djelovanje.

j) Priprema za otvoreno tržište

Treba poticati gospodarstvo i druge segmente društva ekonomskim i drugim instrumentima na gospodarenje otpadom u suglasju s okolišem i u okviru održivog razvoja te pripremanja društva u cjelini za otvoreno tržište.

k) Etapni pristup

Treba postupno poboljšavati sustav, kroz mjerljive etape, uz praćenje, nadzor i provjeru izvršenja etapnih zadataka.

U cilju ostvarenja Strategije određeni su sljedeći prioriteti:

- usklađivanje zakonske regulative s regulativom EU-a i osiguravanje njene provedbe,
- odgoj i obrazovanje za okoliš i gospodarenje otpadom,
- izbjegavanje nastajanja otpada – smanjivanje količina i opasnih svojstava otpada,
- povećavanje naplativosti naknada za opterećenje okoliša otpadom,
- povećavanje financijskih sredstava za gospodarenje otpadom,
- povećavanje odvojenog skupljanja otpada,

- sanacija postojećih odlagališta,
- povećavanje kvalitete i opsega podataka o količinama i tokovima otpada,
- izgradnja građevina i uređaja za obradu otpada,
- povećavanje udjela kontroliranog skupljanja i zbrinjavanja otpada.

2.2 Sudionici u gospodarenju otpadom

1) Upravne strukture:

Državna razina-Hrvatski sabor, saborski odbori, Vlada RH, Ministarstvo zaštite okoliša I prirode I Ministarstvo graditeljstva I prostornog uređenja te središnja tijela državne uprave

Regionalna razina-županijske vlasti/Grad Zagreb

Lokalna I mjesna razina-općine I gradovi

•Ostali sudionici:

Proizvođači I uvoznici proizvoda I otpada, tvrtke za gospodarenje otpadom I Konzultantske tvrtke, strukovne organizacije I udruge .

3.1. Strateški ciljevi

Polazeći od analize stanja i vizije održivog i funkcionalnog sustava gospodarenja otpadom, vodeći računa o strateškim ciljevima razvoja Hrvatske i ciljevima iz Nacionalne strategije zaštite okoliša, definirani su strateški ciljevi čije ostvarenje jamči jačanje sustava i njegovo funkcioniranje tako da se ostvari temeljna funkcija – zaštita ljudskog zdravlja i okoliša te racionalno korištenje resursa.

Izbor ciljeva polazi od temeljnih načela i shvaćanja kako postoji hijerarhija postupaka s otpadom određena opterećenjem okoliša otpadom, a izbjegne li se nastajanje otpada, uklonjen je pritisak na okoliš u potpunosti i, suprotno, sve što se odloži izlaže okoliš pritisku.

Za postupno umanjivanje pritisaka otpada na okoliš i ljudsko zdravlje i ostvarivanje održivosti moraju se stvoriti uvjeti koji će: (1) smanjiti nastajanje otpada, što će voditi boljem korištenju i zaštiti resursa, (2) smanjiti količine koje se odlažu (ili neodgovorno odbacuju) i (3) smanjiti rizike od otpada.

Strategijom se utvrđuju sljedeći strateški ciljevi gospodarenja otpadom.

1. Izbjegavanje nastajanja i smanjivanje količina otpada na izvoru te otpada kojega se mora odložiti, uz materijalnu i energetska oporabu otpada:

- a) izbjegavanje nastajanja i smanjivanje količina otpada na mjestu nastanka čistijom proizvodnjom, odgojem i obrazovanjem, ekonomskim instrumentima, planovima gospodarenja otpadom, primjenom pozitivnih propisa, Direktive o integriranom sprečavanju i nadzoru onečišćenja (IPPC direktiva), ulaganjem u moderne tehnologije i sl.,
- b) odvojeno skupljanje otpada na izvoru,
- c) gradnja podsustava odvojenog skupljanja i iskorištavanja, odnosno zbrinjavanja važnijih vrsta otpada (ambalažni otpad, stari automobili, kućanski aparati, e-otpada, itd.).

2. Razvitak infrastrukture za cjeloviti sustav gospodarenja otpadom IVO (stvaranje uvjeta za učinkovito funkcioniranje sustava):

- a) usklađivanje hrvatske regulative i informacijskog sustava s EU-om,
- b) gradnja infrastrukturnih građevina i postrojenja (regionalna odlagališta, energane na otpad i spalionice, postrojenja za mehaničko-biološku obradu, biokompostane, odlagališta),
- c) gradnja kapaciteta servisnih službi sustava gospodarenja otpadom,
- d) jačanje kapaciteta, uključivo edukacija upravnih struktura, stručnjaka i javnosti.

3. Smanjivanje rizika od otpada:

- a) sanacija postojećih odlagališta uz zatvaranje ili produživanje rada,
- b) korištenje postojećih energetskih i industrijskih kapaciteta za zbrinjavanje opasnog otpada.
- c) primjena prihvatljivih metoda i načina gospodarenja otpadom rukovodeći se najboljom praksom.

4. Doprinos zaposlenosti u Hrvatskoj

- a) razvoj domaće industrije i poduzetništva,
- b) usavršavanje organiziranosti domaće industrije,
- c) proizvodnja komunalne opreme.

5. Edukacija upravnih struktura, stručnjaka i javnosti za rješavanje problema gospodarenje otpadom

Učinkovito gospodarenje otpadom složen je proces koji zahtijeva usklađeno djelovanje državne uprave, regionalne (područne) i lokalne samouprave, znanstvenika, stručnjaka, udruga, gospodarstvenika, sredstava javnog priopćavanja, mjesnog pučanstva, ukupne javnosti i pravo građana na zdrav okoliš, informaciju, sudjelovanje u odlučivanju i pristup pravosuđu. Izazovu će se lakše odgovoriti ako svi (građani, javnost) budu osposobljeni i potaknuti na sudjelovanje u procesima odlučivanja glede upravljanja i gospodarenja otpadom.

Za to je potrebno:

- primjenjivati stav da obrazovanje traje cijeli život,
- stvoriti osjećaj odgovornosti za zbrinjavanje otpada od lokalnih do globalnih razina,
- osigurati prepoznavanje problema zbrinjavanja otpada kao svojih problema i poticati poduzimanje pravih mjera,
- osigurati točne, potpune i pravodobne informacije,
- promicati načela i prioritete u gospodarenju otpadom,
- promicati partnerstvo svih čimbenika i koristiti sve raspoložive izvore,
- utvrditi nov pristup u odgoju i obrazovanju o zbrinjavanju otpada,
- promicati poticajne mjere.

Ostvarenje strateških ciljeva moguće je samo postupno, višegodišnjim procesom koji se detaljnije osmišljava i ostvaruje planovima gospodarenja otpadom, a učinkovitost nadzire pomoću skupa pokazatelja za otpad.

3.3. Mjere za ostvarivanje ciljeva

Gospodarenje otpadom od osobitog je interesa za Republiku Hrvatsku.

Za dostizanje postavljenih ciljeva utvrđuju se dvije grupe mjera: opće i posebne, a njihovo je provođenje nastavak već započetih aktivnosti.

3.3.1. Opće mjere

a) Istraživanje i utvrđivanje stvarnog stanja gospodarenja otpadom:

- nastaviti sustavna istraživanja u cilju dobivanja cjelovitog pregleda sadašnjeg stanja gospodarenja otpadom (po tokovima otpada); s osobitom pažnjom istražiti vrste i količine opasnog otpada te načine postupanja; procijeniti količine otpada koje ne ulaze u postojeći sustav gospodarenja otpadom te one koje se iz njega gube i razloge za to,
- pripremiti temeljiti pregled raspoloživih postrojenja za gospodarenje otpadom s posebnim osvrtom na kapacitete, odloženi opasni otpad i potrebe uređivanja kako bi se uskladili s propisima RH i EU-a,
- izraditi pregled termoenergetskih i industrijskih pogona koji mogu zbrinjavati otpad, s podacima o mogućim vrstama i kapacitetima zbrinjavanja otpada (cementare, ciglane, TE, TE-TO, industrijske energane, itd.),
- pratiti stanje i količine odbačenog otpada, osobito na aktivnim odlagalištima, s procjenom opterećenja okoliša; mjerenjem ustanoviti stvarno stanje onečišćenosti tla, zraka i voda na svim lokacijama na kojima je ovlašteno ili neovlašteno odbačen ili odložen opasni otpad,
- nastaviti s utvrđivanjem potreba za sanacijom i mogućim načinima daljnjeg korištenja ili zatvaranja odlagališta.

b) Unapređivanje informacijskog sustava i izvještavanja o otpadu:

- osigurati potrebne resurse (oprema, ljudi) za prikupljanje podataka i izvještavanje o otpadu, uključivši edukaciju i obrazovanje svih onih koji moraju dostavljati podatke i onih koji ih prikupljaju (ovo je od osobite važnosti prigodom izvještavanja EU-a o postupanju s otpadom u RH tijekom procesa približavanja i priključivanja),
- nastaviti uspostavljanje baza podataka određenih Zakonom o otpadu i podzakonskim propisima, kao i potrebama izvješćivanja prema EU-u i drugim međunarodnim obvezama, s pregledom stanja u sustavu (propisi, podaci o građevinama i postrojenjima, količinama otpada, ovlaštenjima i obrađivačima, sakupljačima, pokazateljima za praćenje učinkovitosti, itd.),
- izgrađivati moderan informacijski sustav koji će osiguravati pouzdane i pravodobne podatke i informacije na temelju kojih će biti moguće redovito izvješćivanje o stanju na području otpada,
- razvijati nacionalni skup pokazatelja za praćenje stanja na području otpada te odrediti i izraditi prioritetni skup pokazatelja,
- unapređivati kvalitetu, kvantitetu i usporedivost podataka i informacija o otpadu, osiguravati i olakšati pristup informacijama za područje gospodarenja otpadom.

c) Prilagodba propisa o otpadu EU-propisima:

- dovršiti započetu preliminarnu gap-analizu o prenošenju EU-propisa o otpadu u naš ustavno-pravni sustav, s posebnom analizom slijeda implementacije pojedinih direktiva s obzirom na naše stanje i prioritete te procjenom potreba i troškova implementacije svake od njih,
- napraviti plan implementacije EU-propisa i usuglasiti ga (osobito u tempu ostvarivanja pojedinih zadataka) s EU-om. Plan mora sadržavati detaljne obveze pojedinih sudionika u gospodarenju otpadom i troškove koje moraju podmiriti, educirati stručnjake za primjenu EU-propisa o otpadu i provesti plan implementacije.

d) Razvijanje sustava odgoja i obrazovanja, informiranja i komunikacije o otpadu:

- unapređivati sustav edukacije za sudjelovanje u sustavu gospodarenja otpadom prikladnim programima u školskom i izvanškolskom području, u medijima, stručnim radionicama i sl.,
- razraditi programe i metode za edukaciju, informiranje i komunikaciju te ih provoditi,
- kontinuirano ukazivati na probleme vezane uz otpad i promicati pravilno postupanje s otpadom,
  - promicati pozitivan pristup, demokratski dijalog i partnerstvo (timski rad, sudjelovanje) s ciljem izgrađivanja povjerenja, odnosno pronalaženje sporazuma za rješavanje problema otpada i održivog razvoja.

e) Institucionalno jačanje:

Obrađeno u točki 4.6.

f) Doprinos zaposlenosti:

- poticati razvoj domaće industrije i poduzetništva za proizvodnju komunalne i druge opreme u funkciji gospodarenja otpadom u cilju otvaranja novih radnih mjesta,
- podupirati znanstvena i stručna istraživanja, stručne udruge u aktivnostima unapređivanja sustava gospodarenja otpadom.

3.3.2. Posebne mjere

Za cilj 1: Izbjegavanje i smanjivanje količina otpada:

a) Edukacija javnosti, stručnjaka i upravnih struktura za rješavanje problema gospodarenja otpadom

Programi i aktivnosti za podizanje razine znanja trebali bi imati razvojni, istraživački i djelatni pristup. Kako bi se to postiglo, potrebno je uspostaviti organizaciju, postaviti ciljeve i odrediti zadaće, te osigurati financijsku podršku.

U cilju stalnog unapređivanja odgoja i obrazovanja potrebno je:

- primijeniti osnovne informacije u svim komunikacijskim sredstvima, dokumentima (radio, TV, novine), na panoima, vozilima, u reciklažnim dvorištima, »zelenim otocima«, itd.,
- uvesti »otvoreni telefon« za komunikaciju s građanima,
- izraditi web-stranice,
- kreirati informacije, ekološke poruke i savjete s ciljem edukacije građana (ciljnih skupina) te poticati na pravilno gospodarenje otpadom,
- izraditi edukacijski i promidžbeni materijal,
- pripremiti i provoditi promidžbene kampanje za pojedine programe (papir, staklo, biootpad, ostatni otpad, divlja odlagališta i dr.),
- istraživati javno mišljenje o poznavanju sustava gospodarenja otpadom i zaštiti okoliša u gradovima, županijama (posebno onima u kojima su najveći problemi u postupanju s otpadom), ostvarivati stalnu komunikaciju među svim sudionicima.

b) Provođenje i širenje projekata i prakse čistije proizvodnje:

•podupirati provođenje projekata i prakse čistije proizvodnje (odnosno izbjegavanja i smanjivanja nastanka otpada i emisija) u industriji i uslužnim djelatnostima pružanjem potpora i stimulacijama; izbjegavanje nastanka i smanjivanje otpada na vrhu je hijerarhije održivoga gospodarenja otpadom; osobito poduprijeti edukaciju u industriji i upravnim tijelima.

c) Unapređivanje sustava odvojenog skupljanja i recikliranja otpada:

•uspostaviti funkcionalne sustave skupljanja i recikliranja pojedinih komponenata otpada (staklo, papir, plastika, stari automobili, električni otpad, gume, kućanski aparati, metali, razgradivi otpad iz kuhinja i vrtova itd.); kako bi se postupno smanjivale količine komunalnog otpada koji se odlaže te potakla promjena strukture odloženog otpada, treba uvoditi sustave odvojenog skupljanja komunalnog otpada, a naplatu komunalnog otpada obračunavati prema količini otpada.

d) Donošenje programa i propisa u skladu sa smjernicama EU-a:

– donijeti odgovarajuće programe i pravilnike koji će urediti uporabu ambalažnoga, građevinskog, električnog i električnog, glomaznog, automobilskog i drugih specifičnih vrsta otpada, s naglaskom na troškovima i financiranju, prihvatiti i provoditi Direktivu o integriranom sprečavanju i nadzoru onečišćenja (IPPC).

e) Smanjivanje pritisaka na okoliš od otpada na zaštićenim dijelovima prirode, kršu i otocima:

– u zaštićenim dijelovima prirode provoditi posebne mjere zaštite,
– zbog izuzetnih vrijednosti, osjetljivosti i rasprostranjenosti područja krša izuzetnu pozornost posvećivati uvjetima za gradnju građevina i postrojenja po najstrožim kriterijima za takve vrste građevina,
•unapređivati poseban režim izbjegavanja nastajanja i smanjivanje količina otpada te privremenog skladištenja, predobrade i baliranja na otocima, a balirani ili predobrađeni otpad s otoka zbrinjavati na kopnu.

f) Podupiranje i unapređivanje rada Hrvatske burze otpada

g) Donošenje Planova gospodarenja otpadom, unapređivanje ekonomskih instrumenata

Za cilj 2: Razvitak infrastrukture za cjeloviti sustav gospodarenja otpadom – IVO (izbjegavanje, vrednovanje – uporaba, odlaganje)

a) Izrada programa gradnje i standarda građevina i postrojenja i njihova unošenja u prostorne planove:

– polazeći od snimke stanja i strateških opredjeljenja napraviti plan unapređivanja mreže građevina i postrojenja za skupljanje, skladištenje, uporabu, predobradu, obradu i odlaganje otpada, s utvrđenim lokacijama, prioritetima, nosiocima aktivnosti, načinom financiranja i rokovima,
– prigodom određivanja lokacija prednost dati postojećim podobnim lokacijama iz sustava gospodarenja otpadom,
-propisati uvjete i zahtjeve za izdavanje dozvola za građevine i postrojenja polazeći od propisa EU-a, propisati posebne uvjete za izdavanje dozvola za pojedine vrste postrojenja (energane na otpad, odlagališta inertnog otpada, odlagališta komunalnog otpada, odlagališta opasnog otpada, skladišta opasnog otpada, biokompostane i sl.), te monitoring i kontrolu njihovoga rada.

b) Gospodarenje neopasnim otpadom:

- planirati, projektirati, sagraditi i uspostaviti županijske centre za gospodarenje otpadom, prvenstveno komunalnim i neopasnim proizvodnim otpadom, na temelju dogovaranja jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave gradnjom novih ili uređivanjem postojećih odlagališta,
- u daljnjoj fazi dograđivati postrojenja za predobradu, odvajanje sekundarnih sirovina i recikliranje, kompostiranje, termičku obradu otpada, korištenje bioplina za proizvodnju energije, itd., uz financijsku potporu Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost i druge oblike financiranja,
- usporedo s otvaranjem županijskih centara, provoditi postupak sanacije i zatvaranja nepodobnih i nepotrebnih odlagališta komunalnog i drugog otpada na područjima koja im gravitiraju, u skladu s definiranim smjernicama i kriterijima iz programa gospodarenja otpadom jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave,
- regionalni centri koji nastaju dogovorom pojedinih zainteresiranih županija, čije je formiranje u nekim dijelovima Hrvatske već započelo, organizirat će se u skladu s ekološkim, ekonomskim i sociološkim parametrima,
- planirati, projektirati i sagraditi 1 – 4 energane na otpad, u prvoj fazi u Zagrebu, s time da će se lokacije za gradnju ostalih utvrditi nakon provedenih stručnih analiza o količinama, vrsti i načinima gospodarenja otpadom.

c) Gospodarenje inertnim otpadom:

- planirati, projektirati i sagraditi centre za gospodarenje inertnim otpadom (planirke za građevinski otpad, bioinertni otpad i sl.) na temelju dogovaranja jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave gradnjom novih ili uređivanjem postojećih odlagališta;
- u daljnjoj fazi dograđivati postrojenja za predobradu građevinskog otpada i drugoga inertnog otpada, uz financijsku potporu Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

d) Gospodarenje opasnim otpadom:

- zbrinjavanje opasnog otpada nije moguće riješiti u cijelosti bez uvođenja termičke obrade,
- predvidjeti 1-2 lokacije centara za gospodarenje opasnim otpadom koji uključuju termičku obradu i fizikalno-kemijsku obradu; lokacije će se utvrditi nakon provedenih stručnih analiza o količinama, vrsti i načinima gospodarenja opasnim otpadom, te analizom i ispitivanjem svake predložene lokacije.

Za cilj 3: Smanjivanje rizika od otpada**a) Provođenje sanacije odlagališta otpada i starih opterećenja:**

- nastaviti sustavne aktivnosti sanacije odlagališta i starih opterećenja u skladu s EU-propisima;
- izraditi tehničke upute za određivanje prioriteta, načina i metodologije sanacije u funkciji produživanja rada ili zatvaranja odlagališta otpada i sanacije starih opterećenja.

b) Poticanje termičke obrade otpada u postojećim kapacitetima:

- koristiti raspoložive kapacitete postrojenja za termičku obradu otpada (cementare, termoelektrane, industrijske termoelektrane, i dr.),
- pooštriti kontrolu i destimulirati odlaganje otpadnih guma vozila, otpadnih ulja, infektivnog otpada i dr.

- c) Primjena drugih prihvatljivih metoda i načina gospodarenja otpadom u odnosu na najbolje prakse razvijenih zemalja EU-a i svijeta**
- d) Unapređivanje gospodarenja opasnim otpadom koji se obrađuje kemijsko-fizikalnim postupcima**

Za postizanje ciljeva gospodarenja otpadom u RH nužno je znatno povećati i dopuniti postojeće kapacitete građevina i postrojenja za gospodarenje otpadom. Ukupan broj i kapacitet budućih postrojenja obrade otpada povećao bi se u odnosu na broj i kapacitet odlagališta otpada.

2.3.Zakon o održivom gospodarenju otpadom

Područje primjene Zakona o održivom gospodarenja otpadom utvrđuju se:

1. Mjere za sprečavanje ili smanjenje štetnog djelovanja otpada na ljudsko zdravlje i okoliš, na način SMANJENJA KOLIČINA OTPADA u nastanku i/ili **proizvodnji** te se **uređuje gospodarenje otpadom**, bez uporabe rizičnih postupaka po ljudsko zdravlje i okoliš **uz korištenje vrijednih svojstava otpada**.

2.Uspostava SUSTAVA GOSPODARENJA OTPADOM uključujući red prvenstva gospodarenja otpadom, načela, ciljeve i način gospodarenja otpadom, strateške i programske dokumente u G.O., nadležnosti i obveze u G.O., lokacije i građevine za G.O. djelatnosti G.O., prekogranični promet otpada, informacijski sustav G.O., te upravni i inspekcijski nadzor nad G.O.

Da bi se shvatila problematika, prvenstveno treba imati na umu osnovna **NAČELA GOSPODARENJA OTPADOM**, kako je to definirano člankom 6. ZOOGO(Zakon o održivom gospodarenju otpadom)

(1) **Gospodarenje otpadom temelji se na uvažavanju načela zaštite okoliša propisanih zakonom kojim se uređuje zaštita okoliša i pravnom stečevinom EU, načelima međunarodnog prava zaštite okoliša te znanstvenih spoznaja, najbolje svjetske prakse i pravne struke, a osobito sljedeće**

•**„načelo onečišćivač plaća“** – proizvođač otpada, prethodni posjednik otpada, odnosno posjednik otpada snosi troškove mjera gospodarenja otpadom, te je financijski odgovoran za provedbu sanacijskih mjera zbog štete koju je prouzročio ili bi je mogao prouzročiti otpad

•**„načelo blizine“**- obrada otpada mora se obavljati u najbližoj odgovarajućoj građevini ili uređaju u odnosu na mjesto nastanka otpada, uzimajući u obzir gospodarsku učinkovitost i prihvatljivost za okoliš,

•**„načelo samodostatnosti“** – gospodarenje otpadom će se obavljati na samodostatan način omogućavajući neovisno ostvarivanje propisanih ciljeva na razini države, a uzimajući u obzir zemljopisne okolnosti ili potrebu za posebnim građevinama z a posebne kategorije otpada;

4. **„načelo sljedivosti“** – utvrđivanje porijekla otpada s obzirom na proizvod, ambalažu i proizvođača tog proizvoda kao i posjed tog otpada uključujući i obradu.

GOSPODARENJE OTPADOM

Red prvenstva gospodarenja otpadom

(1) u svrhu sprečavanja nastanka otpada te primjene propisa i politike gospodarenja otpadom primjenjuje se *red prvenstva gospodarenja otpadom* i to:

- sprečavanje nastanka otpada,
- priprema za ponovnu uporabu,
- recikliranje,
- drugi postupci oporabe, npr. energetska oporaba i
- zbrinjavanje otpada.

(2) prilikom primjene reda prvenstva gospodarenja otpadom nadležna tijela državne vlasti, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima koje obavljaju djelatnosti u vezi s okolišem i pravne osobe koje prema posebnim propisima obavljaju poslove zaštite okoliša:

1. poduzimaju mjere kojima se potiču rješenja koja nude najbolji ishod za okoliš što može uključivati i prilagodbu reda prvenstva za gospodarenje određenom vrstom otpada ako je to opravdano rezultatima analize životnog ciklusa ukupnih učinaka stvaranja i gospodarenja tom vrstom otpada,

2. uzimajući u obzir opća načela zaštite okoliša – načelo predostrožnosti i načelo održivosti te tehničku izvedivost i ekonomsku održivost i zaštitu resursa, kao i ukupne učinke na okoliš, ljudsko zdravlje, gospodarstvo i društvo u skladu sa člankom 9. ZOOGO.

3. uzimaju u obzir da povećani troškovi koji mogu nastati promjenom reda prvenstva gospodarenja otpadom u usporedbi s drugim načinom postupanja s otpadom ne budu nerazmjerni te da postoji tržište za dobivene materijale ili energiju ili da se takvo tržište može formirati.

(3) Odluka o odstupanju od reda za pojedini tok otpada donosi ministar na prijedlog povjerenstva iz Čl. 5. stavka 2. ZOOGO.

(4) Povjerenstvo iz stavka 3. ovog članka izrađuje prijedlog o odstupanju od reda prvenstva za pojedini tok otpada temeljem provedene analize životnog ciklusa ukupnih utjecaja od proizvodnje i gospodarenja tim otpadom.

(5) Razvijanje, proizvodnja distribucija, potrošnja i uporaba proizvoda mora pridonijeti sprečavanju nastanka otpada i njegovog recikliranja i/ili oporabe.

Javni interes sakupljanja, prijevoza o obrade otpada

Čl. 10.

(1) Sakupljanje, prijevoz i obrada predmeta i/ili tvari koje se mogu smatrati otpadom u svrhu zaštite javnog interesa nužni su ako bi ne primjenjivane istog moglo:

1. ugroziti zdravlje ljudi ili izazvati neprihvatljivo uznemiravanje ljudi,
  2. izazvati rizik od onečišćenja voda, zraka, tla i/ili ugrožavanje životinja ili biljaka ili narušavanje njihovih prirodnih životnih uvjeta,
  3. narušiti održivo korištenje voda ili tla,
  4. onečistiti okoliš u većoj mjeri od neophodnog,
  5. izazvati opasnost od požara ili eksplozije,
  6. izazvati prekomjernu buku,
  7. pogodovati pojavi ili razmnožavanju uzročnika bolesti,
  8. narušiti javni red i mir,
  9. značajno narušiti izgled mjesta, krajolika i/ili kulturnog dobra
- sakupljanje, prijevoz i obrada iz stavka 1. ovog članka u svrhu zaštite javnog interesa nisu nužni ako se predmet ili tvar, prema općem shvaćanju, smatra novim ili se koristi u određenu svrhu.

Čl. 11.

(1) Zabranjeno je odbacivanje otpada u okoliš.

(2) Zabranjeno je gospodarenje otpadom protivno odredbama ovog Zakona i propisa donesenih temeljem ovog Zakona.

(3) zabranjeno je spaljivanje otpada u okolišu, uključujući spaljivanje otpada na moru te spaljivanje biljnog otpada iz poljoprivrede i šumarstva protivno odredbama ovog Zakona i propisa donesenih temeljem ovog Zakona.

(4) Zabranjeno je potapanje otpada protivno odredbama ovog zakona i propisa ...

(5) Otpadom se gospodari na način koji omogućava daljnje gospodarenje otpadom u skladu s Čl. 7. stavkom 11. i Čl. 9. stavkom 1. ovog Zakona.

(6) Otpad čija se vrijedna svojstva mogu iskoristiti mora se odvojeno sakupljati i skladištiti kako bi se omogućilo gospodarenje tim otpadom u skladu s odredbama ovog Zakona i propisima ...

NADLEŽNOSTI I OBVEZE U GOSPODARENJU OTPADOM

Nadležnosti u gospodarenju otpadom

Članak 23.

- (1) Gospodarenje otpadom je od interesa za Republiku Hrvatsku.
- (2) Gospodarenje otpadom i učinkovitost gospodarenja otpadom osiguravaju Vlada i Ministarstvo propisivanjem mjera gospodarenja otpadom.
- (3) Provedbena tijela na državnoj razini su Agencija i Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (u daljnjem tekstu: Fond).
- (4) Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dužna je na svom području osigurati uvjete i provedbu propisanih mjera gospodarenja otpadom.
- (5) Više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu sporazumno osigurati zajedničku provedbu mjera gospodarenja otpadom.

3.ULOGA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE

3.1.Uloga lokalne samouprave

Gradski i općinski planovi gospodarenja otpadom moraju biti usklađeni sa Strategijom i Planom gospodarenja otpadom RH, te sa Strategijom zaštite okoliša RH i programima zaštite okoliša. Donosi ih gradsko, odnosno općinsko vijeće kao sastavni dio programa zaštite okoliša određenog posebnim zakonom ili kao posebni dokument, za razdoblje od osam godina, a njihovo izvršavanje provjerava se godišnje.

Poglavarstva grada i općine dužna su jednom godišnje, do 30. travnja tekuće godine, za prethodnu godinu, podnositi gradskom, odnosno općinskom vijeću izvješće o izvršenju navedenih Planova, a naročito o provedbi utvrđenih obveza i učinkovitosti poduzetih mjera. Usvojeno izvješće nadležni ured dostavlja Ministarstvu zaštite okoliša i prirode i Agenciji za zaštitu okoliša.

Gradski i općinski plan gospodarenja otpadom objavljuje se u službenom glasilu grada, odnosno općine. Izmjene i/ili dopune Plana mogu se donijeti samo za četverogodišnje razdoblje na temelju analize učinkovitosti poduzetih mjera iz izvješća za to razdoblje, a iznimno i prije uz suglasnost Ministarstva.

3.2. Plan gospodarenja otpadom gradova i općina

Plan gospodarenja otpadom gradova i općina sadrži osobito:

- 1.Mjere odvojenog sakupljanja komunalnog otpada
- 2.Mjere za upravljanje i nadzor odlagališta komunalnog otpada
- 3.Popis otpadom onečišćenog okoliša i neuređenih odlagališta
- 4.Redoslijed aktivnosti sanacije neuređenih odlagališta i otpadom onečišćenog okoliša
- 5.Izvore i visinu potrebnih sredstava za sanaciju.

Proces planiranja na području gospodarenja otpadom odvija se u ciklusima koji osiguravaju kontinuirano unapređenje. U principu, to je kontinuirani proces u kojem se plan revidira u regularnim intervalima.

Proces se može podijeliti u 6 faza koje uključuju:

- opća razmatranja i polazišta,
- pregled postojećeg stanja,
- planiranje,
- savjetovanje,
- provedbu i
- reviziju plana.

3.3.Obveze jedinica lokalne samouprave (JLS)

Prema naprijed navedenim odredbama navedenog Zakona ..., Čl. 28. definirane su obveze JLS

(1) *Osigurati javnu uslugu prikupljanja mješovitog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada.*

JLS dužna je osigurati provedbu navedenih obveza na kvalitetan, postojan i ekonomski učinkovit način sukladan s načelima održivog razvoja, zaštite okoliša i gospodarenja otpadom osiguravajući pri tome transparentnost rada (*javnost*) Predstavničko tijelo JLS (Gradsko vijeće) donosi Odluku o načinu pružanja javne usluge prikupljanja mješovitog komunalnog otpada i prikupljanja biorazgradivog komunalnog otpada, a koja sadrži:

- kriterij obračuna količine otpada,
- standardne veličine i druga bitna svojstva spremnika za sakupljanje otpada,
- najmanju učestalost odvoza kroz kalendarsku godinu,
- područje pružanja javne usluge,
- odredbe propisane uredbom o načinu gospodarenja komunalnim otpadom,
- opće uvjete ugovora s korisnicima.

JLS također je, prema odredbama Zakona donijeti program gradnje građevinskih objekata za gospodarenje komunalnim otpadom, u sklopu izgradnje komunalne infrastrukture, a koji dostavlja AZO, istoj agenciji izvršno tijelo (gradonačelnik) dostavlja izvješće o izvršenju navedenog programa.

(2) *Osigurati odvojeno prikupljanje otpadnog papira, metala, plastike i tekstila te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada*

Sukladno ZoOGO JLS dužna je izvršavati odvojeno prikupljanje problematičnog otpada, otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada na način da osigura:

- funkcioniranje jednog ili više reciklažnih dvorišta, odnosno mobilne jedinice na svom području
- postavljanje odgovarajućeg broja i vrsta spremnika za odvojeno sakupljanje problematičnog otpada, otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila, koji nisu obuhvaćeni sustavom gospodarenja posebnom kategorijom otpada na javnoj površini,
- obavještanje kućanstava o lokaciji i izmjeni lokacije reciklažnog dvorišta, mobilne jedinice i spremnika za odvojeno sakupljanje problematičnog otpada, otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila i
- uslugu prijevoza krupnog (glomaznog) komunalnog otpada na zahtjev korisnika usluge

U pogledu obveze osiguranja odvojenog prikupljanja otpada, ZoOGO utvrđuje obvezu da se **otpad koji se smatra posebnom kategorijom mora odvajati na mjestu nastanka**, odvojeno sakupljati i skladištiti u skladu sa načinom propisanim propisom kojim se uređuje gospodarenje posebnom kategorijom otpad. S tim u vezi:

- **RH će do 01.siječnja 2015.godine** preko nadležnih tijela osigurati odvojeno sakupljanje slijedećih vrsta otpada: papir, metal, staklo, električni i elektronički otpad, otpadne baterije i akumulatori, otpadna vozila, otpadne gume, otpadna ulja, otpadni tekstil i obuća i medicinski otpad

- **do 01. siječnja 2020. godine**, RH će putem nadležnih tijela osigurati pripremu za ponovnu uporabu i recikliranje slijedećih otpadnih materijala: papir, metal, plastika i staklo iz kućanstva, a po mogućnosti i drugih izvora, ako su ti tokovi otpada slični otpadu iz kućanstva, u minimalnom udjelu od 50% mase otpada

- **23. srpnja 2014. godine** stupila je na snagu **UREDBA**, a u roku od tri mjeseca JLS dužne su donijeti odgovarajuće akte, uskladiti važeće akte i uskladiti poslovanje davatelja javne usluge prikupljanja otpada („Čistoća i zelenilo“d.o.o. Knin)

- odlukom dodijeliti obavljanje javne usluge trgovačkom društvu/javnoj ustanovi koju osniva JLS,
- donijeti odluku o načinu pružanja javnih usluga prikupljanja mješovitog i biorazgradivog komunalnog otpada,
- uskladiti poslovanje davatelja usluge,
- uskladiti odluku o komunalnom redu u dijelu koji se odnosi na skupljanje, odvoz i postupanje sa sakupljenim komunalnim otpadom s odredbama ZoOGO i navedene uredbe
- donijeti odluku o mjerama za sprečavanje nepropisnog odbacivanja otpada i mjerama za uklanjanje odbačenog otpada.

(3) Osigurati sprečavanje odbacivanje otpada na način suprotan Zakonu te uklanjanje tako odbačenog otpada

JLS mora osigurati sprečavanje odbacivanja otpada na način suprotan ZoOGO te uklanjanje tako odbačenog otpada. Sukladno Čl. 36. mjere za provedbu uključujući:

- uspostava sustava za zaprimanje obavijesti o nepropisno odbačenom otpadu, („zeleni telefon“)
- uspostavljanje sustava evidentiranja lokacija odbačenog otpada
- provođenje redovitog godišnjeg nadzora područja JLS radi utvrđivanja postojanja odbačenog otpada, a posebno lokacija na kojima je u prethodne dvije godine evidentirano postojanje odbačenog otpada

(4) Osigurati provedbu Plana

Sukladno odredbama ZoOGO, Vlada RH do 31.prosinca 2014.godine, donijet će Plan gospodarenja otpadom za RH na propisan način i propisanim sadržajem.

O provedenim mjerama propisanim Planom, JLS dostavljaju godišnje izvješće JLS dostavlja godišnje izvješće jedinici područne (regionalne) samouprave nadležnog za poslove zaštite okoliša. Plan gospodarenja otpadom JLS donosi predstavničko tijelo JLS u propisanoj proceduri uz procedurom uz pribavljenu suglasnost upravnog tijela jedinice područne (regionalne) samouprave nadležnog za zaštitu okoliša (ŽŠK, UO za zaštitu okoliša i komunalne poslove) i objavljuje se u službenom glasilu (SV ŠKŽ)

Ciljevi Plana gospodarenja otpadom su osigurati:

- *usklađivanje s politikom i ciljevima gospodarenja otpadom* – planovi gospodarenje otpadom na nacionalnom i regionalnom nivou važni su instrumenti koji doprinose primjeni i ostvarenju politike i ciljeva gospodarenja otpadom na nacionalnoj razini te na razini EU
- *pregled karakteristika otpada i dostatnog kapaciteta za gospodarenje otpadom*- planovi gospodarenja otpadom pružaju pregled tokova otpada i količina kojima je potrebno gospodariti, osigurava usklađivanje kapaciteta, načina sakupljanja, te postupanje s otpadom kojim se gospodari
- *kontrola tehnoloških mjera* - karakteristike otpada određuju koje tehnološke mjere treba koristiti za eliminiranje ili smanjenje određenih vrsta otpada
- *pregled ekonomičnosti i potreba za ulaganjima* - planovi gospodarenja otpadom omogućavaju navođenje financijskih zahtjeva za sakupljanje, obradu otpada, itd.; na temelju tih podataka mogu se utvrditi potrebe za buduća ulaganja.

(5) Osigurati provođenje izobrazno-informativne aktivnosti na svom području

JLS dužna je o svom trošku, na odgovarajući način osigurati godišnju provedbu izobrazno-informativnih aktivnosti u vezi gospodarenja otpadom na svom području, osobito JAVNE TRIBINE, INFORMATIVNE PUBLIKACIJE o gospodarenju otpadom i objavu SPECIJALIZIRANIH PRILOGA U JAVNIM ELEKTRONIČKIM MEDIJIMA

(6) Osigurati mogućnost provedbe akcije prikupljanja otpada

Pravna i fizička osoba - obrtnik može, u suradnji s osobom koja posjeduje važeću dozvolu za gospodarenje vrstom otpada koji će se prikupljati akcijom, organizirati akciju prikupljanja određenog otpada u svrhu provedbe sportskog, edukativnog, ekološkog ili humanitarnog sadržaja ako je ishodila suglasnost nadležnog upravnog odjela JLS.

Nadležni dužan je dostaviti izvješće o provedenim akcijama na svom području AZO-u do 31. ožujka, tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu.

Članak 35.

(1) Jedinica lokalne samouprave izvršava obvezu odvojenog prikupljanja problematičnog otpada, otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada na način da osigura:

1. funkcioniranje jednog ili više reciklažnih dvorišta, odnosno mobilne jedinice na svom području sukladno stavcima 2., 3. i 4. ovoga članka,
2. postavljanje odgovarajućeg broja i vrsta spremnika za odvojeno sakupljanje problematičnog otpada, otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila, koji nisu obuhvaćeni sustavom gospodarenja posebnom kategorijom otpada, na javnoj površini,
3. obavješćavanje kućanstava o lokaciji i izmjeni lokacije reciklažnog dvorišta, mobilne jedinice i spremnika za odvojeno sakupljanje problematičnog otpada, otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila i
4. uslugu prijevoza krupnog (glomaznog) komunalnog otpada na zahtjev korisnika usluge.

4. ULOGA JAVNIH GRADSKIH PODUZEĆA

4.1. Zakonske obveze javnih gradskih poduzeća

Javnu uslugu prikupljanja miješanog komunalnog otpada i prikupljanja biorazgradivog komunalnog otpada mogu obavljati u skladu s odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom:

1. trgovačko društvo koje osniva jedinica lokalne samouprave i u kojem drži većinski dio dionica, odnosno udjela,
2. javna ustanova koju osniva jedinica lokalne samouprave,
3. pravna i fizička osoba na temelju ugovora o koncesiji.

Davatelj usluge (javno gradsko poduzeće) dužan je:

1. udovoljavati uvjetima za prijevoz vrste i količine otpada kojeg prikuplja,
2. predati prikupljeni otpad osobi koja posjeduje dozvolu iz članka 86.Zakona,
3. snositi sve troškove gospodarenja prikupljenim otpadom,
- 4.raspolagati nužnim financijskim, ljudskim i tehničkim resursima potrebnim za obavljanje propisanih poslova.

Pored Zakona o održivom gospodarenju otpada, rad javnih gradskih poduzeća regulira i Zakon o komunalnoj djelatnosti.

Javna gradska poduzeća obavljaju djelatnost prikupljanja, odvoza, recikliranja i zbrinjavanja otpadom.

5. ILEGALNA ODLAGALIŠTA OTPADA

5.1. Postojeće stanje u Šibensko-kninskoj županiji

Istraživanje provedeno 2010. Godine govori o 187 ilegalnih odlagališta otpada u Šibensko-kninskoj županiji.

Grad/općina	Broj odlagališta
Grad Šibenik	23
Grad Knin	24
Grad Drniš	5
Grad Skradin	23
Grad Vodice	12
Općina Unešić	39
Općina Ružić	14
Općina Biskupija	6
Općina Kistanje	7
Općina Civljane	2
Općina Kijevo	3
Općina Promina	15
Općina Ervenik	14

Općine Bilice, Murter, Pirovac, Primošten, Rogoznica, Tisno i Tribunj na svom teritoriju nemaju ilegalnih odlagališta otpada.

6.ULOGA GRAĐANA

6.1. Uloga građana

Građani imaju značajnu ulogu u primarnoj selekciji otpada.

Cjelovito gospodarenje otpadom obuhvaća sve *aktivnosti, odluke i mjere* za **sprečavanje** nastanka otpada, za **smanjivanje** količine otpada i/ili njegovog štetnog utjecaja na okoliš i **sve mjere postupanja otpadom**:

- prikupljanje,
- razvrstavanje,
- recikliranje,
- obradu
- odlaganje samo inertnog i iskorištenog otpada

Prva i najpoželjnija opcija je redukcija odnosno smanjenje i sprječavanje onečišćenja. To je ujedno i najdirektnija i najdjelotvornija opcija jer ako otpad **ne nastaje**, ne nastaju ni problemi kontrole otpada. Ovom mjerom ostvaruje se dvostruka korist, jer smanjenjem korištenja prirodnih resursa istovremeno smanjujemo potencijal otpada i doprinosimo očuvanju prirodnih resursa. Ma koji način se može djelovati kako bi se smanjio i spriječilo nastajanje otpada? Npr. postavljenjem tehničkih standarda, razvojem čistih tehnologija, primjenom ekonomskih mjera, edukacijom... Druga po redu opcija u hijerarhiji upravljanja otpadom je **ponovna upotreba otpada**. Ako otpad nužno nastaje treba ga ponovno upotrijebiti u najvećoj mogućoj mjeri.

Ono što građani mogu je:

1.**Smanjiti količinu stvaranja otpada** na neki od sljedećih načina:

- koristiti proizvode sa manje ambalaže
- koristiti ambalažu koja se može reciklirati
- koristiti platnene umjesto plastičnih vrećica
- reciklirati odnosno ponovno upotrijebiti stare predmete u neke nove svrhe...

2.**Ponovno upotrijebiti** otpad- npr. staklenke, boce, vrećice...

3.Pripremiti otpad za reciklažu/ **pravilno razvrstavati otpad**.

6.2.Vrste otpada i primarno razvrstavanje otpada

Ono što je nama kao građanima neophodno znati jeste osnovna podjela otpada na:

- 1.Komunalni otpad
- 2.Građevinski otpad
- 3.Opasni otpad

Primarno razvrstavanje otpada vrše upravo građani. O daljnjem zbrinjavanju brinu se komunalna poduzeća koja otpad odvoze u reciklažna dvorišta, a potom i u regionalne centre za zbrinjavanje otpadom.

6.2.1.Komunalni otpad

Komunalni otpad je otpad iz kućanstava, otpad koji nastaje čišćenjem javnih površina i otpad koji nastaje u drugim djelatnostima ali je po svojem sastavu i svojstvima sličan otpadu iz kućanstava. Za ovu vrstu otpada brinu se komunalne službe u čijoj j nadležnosti redovito prikupljanje i zbrinjavanje komunalnog otpada.

Ono čime mi kao pojedinci možemo doprinijeti sustavnom gospodarenju otpadom svakako je **odvojeno prikupljanje otpada** kako bi se koristan otpad mogao iskoristiti te promijeniti potrošačke navike. Uz preduvjet da komunalne službe osiguravaju uvjete za primjereno postupanje s komunalnim otpadom (postojanje kontejnera za odvojeno prikupljanje, redoviti odvoz, reciklažna dvorišta...), prvi je zahtjev relativno lako ispuniti. Potrebno je samo malo organizacije i dobre volje da se ostvare značajni rezultati.

Ono što možemo odvojeno prikupljati u svojim domovima su:

- 1.Papir
- 2.Staklo
- 3.PET ambalaža
- 4.Biootpad
- 5.Metal

6.2.1.1.Papir

Svrha odvojenog prikupljanja papira je njegovo recikliranje i korištenje kao sekundarne sirovine.

Papir se odlaže u **plave** spremnike ili u **kartonske kutije** koje možemo pronaći u hodnicima zgrada i ureda.

U spremnike za papir odlažu se:

- novine, časopisi, prospekti, katalogi
- bilježnice, knjige, telefonske imenike, slikovnice
- pisaći papir, pisma, uredske tiskovine, papirnate vrećice
- mape, karton, kartonske kutije (bez ljepljive trake, plastike, stiropora i dr.), kartonske fascikle, valovitu ljepenku

U spremnike za papir ne smije se odlagati:

- indigo papir, ugljeni papir
- fotografije i foto papir
- zauljeni i prljavi papir
- višeslojna ambalažu (primjerice ambalažu za mlijeko i napitke)
- gumirane etikete i sl.
- pelene

6.2.1.2. Staklo

Energija koja se uštedi recikliranjem jedne staklene boce, dovoljna je da žarulja od 100 W svijetli 4 sata.

Odvojenim prikupljanjem i recikliranjem staklenog ambalažnog otpada osigurava se ušteta prirodnih bogatstava (kvarcnog pijeska, vapnenca, prirodnog plina), energije i odlagališnog prostora te se smanjuje onečišćenje zraka, vode i tla. Pravilno postupanje sa staklenom ambalažom podrazumijeva:

- njeno ponovno korištenje za iste namjene – povratna ambalaža ((primjerice mineralna voda, pivo, mliječni proizvodi)
- njeno korištenje za druge namjene

Ravno prozorsko staklo odlaže se isključivo u reciklažna dvorišta, dok ostale vrste staklenog otpada treba odvojeno prikupljati samo ako je organizirano recikliranje.

Staklo se odlaže u **zelene** spremnike.

U zelene spremnike ne smije se odlagati:

- prozorsko staklo
- automobilsko staklo
- kristalno i optičko staklo
- armirano staklo
- laboratorijsko staklo
- staklena vuna
- žarulje i fluorescentne svjetiljke
- porculanski i keramički predmeti

Važno je znati da je staklo materijal koji se može u potpunosti reciklirati, te se tako od 1 tone staklenog loma, uz dodatak energije, dobiva 1 tona novih staklenki, jednake kvalitete (zatvara se kružni tok proizvoda).

U idealnim uvjetima staklo se može neograničeno mnogo puta reciklirati.

6.2.1.3.PET ambalaža i metal

Polietilentereftalat (PET) je materijal koji je nelomljiv, otporan na mehanička opterećenja i lagan, te je kao takav iznimno dobar za proizvodnju ambalaže.. Međutim, upravo zbog tih svojstava PET ambalažni otpad uzrokuje velike probleme na odlagalištima otpada, jer svojim obujmom zauzima veliki odlagališni prostor. Stoga, PET treba reciklirati/oporabiti čime se, osim skupog deponijskog prostora, štede resursi i energija te manje onečišćuje zrak.

Po obujmu, plastični otpad čini više od 30% otpada iz kućanstava.

Za odvojeno prikupljanje PET ambalaže rabe se posude **žute** (PET) boje.

Za odvojeno prikupljanje metalne ambalaže rabe se posude **sive** boje.

Danas je u funkciji sustav prikupljanja PET ambalaže kroz otkup uz **povratnu naknadu** što je rezultiralo značajnim porastom udjela odvojeno prikupljene ambalaže obzirom na količine stavljene na tržište.

6.2.1.4.Biootpad

U biootpad iz kućanstava ubrajamo kuhinjski otpad (ostaci od pripreme hrane) te vrtni ili zeleni otpad. Čini oko trećinu kućnog otpada i vrijedna je sirovina za proizvodnju kvalitetnog biokomposta.

Najbolje je da se biootpad biološki prerađuje na mjestu njegovog nastanka. Taj se postupak zove **kompostiranje**, a obuhvaća aerobnu razgradnju biootpada pri čemu nastaju ugljikov dioksid, voda, toplina i kompost, kao konačni produkt (za samo nekoliko mjeseci). Kompost hrani biljke, osigurava prozračnost tla, zadržava vodu i pogoduje rastu korjenitog bilja, te se stoga kompostiranje treba primijeniti gdje god je to moguće.

Odvojeno se sakuplja u posebno označene posude **smeđe** boje.

Odvojeno prikupljeni biootpad odvozi se na kompostanu. U kompostani se biootpad obrađuje i po završetku procesa dobiva kompost, koji se koristi kao dodatak tlu na zelenim gradskim površinama.

Smanjimo svoj kućni otpad za jednu trećinu – kompostirajmo!

Odvojeno prikupljanje biootpada provodi se:

- odlaganjem u smeđe spremnike, postavljene uz stambeni objekt – skupljač dolazi i odvozi biootpad u kompostanu
- odvoženjem odvojenog biootpada u reciklažno dvorište (manje količine) ili u kompostanu
- organiziranjem prigodnih prikupljanja biootpada (božićna drvca, otpalo jesensko lišće, proljetna i zimska rezidba).

6.2.1.5. Stara odjeća

Stara odjeća se također može reciklirati (napravimo nešto novo) ili se može odložiti u posebno označene spremnike za staru odjeću.

6.2.2. Građevinski otpad

Građevinski otpad **nije** običan otpad i **ne smije** se odlagati u komunalne spremnike. Odlaganjem u obične komunalne spremnike uništavamo opremu komunalnih poduzeća. Pored ovog, veliki problem predstavljaju i ilegalna odlagališta građevinskog otpada.

Građevinski otpad je oporabljiv i može se ponovno iskoristiti.

Za pravilno odlaganje građevinskog otpada javite se lokalnom komunalnom poduzeću koje će vam dostaviti specijalni kontejner za građevinski otpad.

6.2.3. Opasni otpad

Opasni otpad je otpad koji pokazuje jedno od svojstava koja ga čine opasnim:

- eksplozivnost
- reaktivnost
- zapaljivost
- nadražljivost
- štetnost
- toksičnost
- infektivnost
- kancerogenost
- mutagenost
- teratogenost
- ekotoksičnost
- svojstvo oksidiranja
- svojstvo nagrizanja
- svojstvo otpuštanja otrovnih plinova kemijskom reakcijom ili biološkom razgradnjom

Opasni otpad može biti komunalni otpad, proizvodni otpad, ambalažni otpad, građevinski otpad, električki i elektronički otpad, vozila kojima je istekao vijek trajanja i otpadne gume mogu biti opasni otpad ako sadržavaju jedno od svojstava opasnog otpada. Primjeri opasnog otpada nalazimo i u svakodnevnom životu. To su boje, tinta, ljepila i smole, otapala, fotografske kemikalije, pesticidi, baterije (nikal-kadmij baterije i olovne baterije), akumulatori, otpadna ulja za motore, pogonske uređaje i podmazivanje.

Opasni otpad mora se odvojeno sakupljati! Opasni otpad ugrožava ljudsko zdravlje i okoliš!

6.2.3.1.EE otpad

EE otpad je električni i elektronički otpad(stare televizije, radio uređaji, komjutori..).To nije običan otpad i ne smije se odlagati sa komunalni otpadom.

Za sve vrste otpadnih električnih i elektroničkih uređaja ukupne mase veće od 30 kg možete naručiti besplatan odvoz, a sakupljač ga je dužan odvesti unutar 30 dana.

- besplatni broj telefona 0800 444 110 (od 08 do 16 sati)
- SMS poruke na broj 098 444 110
- www.eeotpad.com i prijava@eeotpad.com
- Odvesti osobno u najbliže reciklažno dvorište

6.2.3.2.Stare baterije

Opasne su jer sadrže teške metale. Stare baterije, baterije mobitela i slično prema novom pravilniku možete predati u bilo kojoj trgovini koja ih prodaje. Prodavatelj ih je **dužan** preuzeti.

Možete ih odložiti u posebne, **crvene** spremnike.

6.2.3.3.Otpadna vozila i gume

Stare gume dužni smo prilikom zamjene odložiti kod vulkanizera koji ih je dužan preuzeti. Za stare gume ne isplaćuje se naknada. (Pravilnik o gospodarenju otpadnim gumama, Narodne novine 40/06.).

Stari automobili predaju se tvrtkama registriranim za taj oblik gospodarenja otpadom uz isplatu naknade.

6.2.3.4.Stari lijekovi

Svaka ljekarna dužna je imati kontejner za stare lijekove, te ih njima možemo predati.

6.2.3.5.Motorna ulja

Preporučuje se motorno ulje mijenjati kod automehaničara koji je dužan skrbiti za njegovo zbrinjavanje. (Pravilnik o gospodarenju otpadnim uljima, Narodne novine 124/06).

Benzinske postaje koje obavljaju uslugu zamjene motornog ulja moraju imati i spremnik za motorno ulje i poseban kontejner u kojeg se mogu odložiti zauljene krpe i kante.

Otpadna ulja se moraju zbrinjavati odvojeno; zabranjeno je u spremnik za motorna ulja odlagati ulje iz kočnica.

6.2.3.6.Medicinski infektivni otpad

Medicinski otpad (infektivni otpad) je otpad koji nastaje iz zaštite zdravlja ljudi u raznim zdravstvenim ustanovama, a zbog svog sastava (upotrebljene igle, šprice, vate i zavoji i sl.) je infektivni i zbog toga opasni. Potrebno ga je odvojeno sakupljati i odgovarajuće obraditi.

Ovaj plan edukacije građana izradili su članovi Savjetodavnog Vijeća za okoliš Šibensko-kninske županije, pod vodstvom Ekološke udruge „Krka“ Knin.

Plan je izrađen sklopu projekta „Zajedno za prirodu i okoliš“.

Nositelj projekta je udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj „Sunce“ Split.

Sadržaj ovog materijala isključiva je odgovornost Ekološke udruge „Krka“ Knin.